

København, 15. oktober 2015

DANSKE LANDSKABSARKITEKTERS BIDRAG TIL DEBATTEN OM PLANLOVEN

Vores mest velbevarede natur ligger langs kysterne, hvor naturlige forhold har vanskeliggjort en intensiv kultivering. Kyster udvikler sig via naturkræfter som vind, bølger, tidevand, landhævning og havstrømme. Det har skabt variation og grundlag for en høj biodiversitet.

Og kysterne er præget af stor foranderlighed. Det oplever man bedre langs kysterne end inde i landet. Det gør, at man kan vende tilbage igen og igen og opleve noget nyt. På den måde er kysten dragende for os - den udfordrer os mentalt, fysisk og sanseligt.

1 IDENTITET, AUTENCITET OG DET UNIKKE

Og sjældent ser man et SÅ LILLE land med SÅ MEGEN kyst! En imponerende strækning af flade og brede strande, der modtager til tider voldsomme vinde og bølger fra vest; en vidunderlig strækning langs den jyske østkyst med fjorde og skovbevoksede skrænter, hvor bøgen i læ kan dyppe sine nederste grene; og vi kan opleve de mest varierede kyster ikke mindst omkring vores mange øer - med bugt, revle, vig, odde, tange, indsø, halvø, næs..... det ER i sandhed unikt.

Samtidig er en væsentlig del af Danmarks identitet bundet op på den stærke kystkultur, der er udviklet på steder langs kyststrækningen - fiskerbyer, fyranlæg, færgeløjer og badehoteller. Så kom skibsværfter, erhvervs-havne, lystbådehavne samt alle de nyere fritidsanlæg til sport og rekreation som strandparker, strandpromenader, roklubber, sø- og havnebade. De 'voksede' frem det givne sted ud fra lokale præmisser.

TÆNK, hvis Danmark kunne opnå succes med at brande sig overfor verden som en kystnation - et attraktivt kystferieland for fremtidens turister, der vil komme fra nær og fjern for at søge ud til den uberørte, foranderlige og ægte kyststrækning.

Vi hænger os ikke i, om man begrænser målgruppen til blot at være udenlandske turister, som måske har bare har en flygtig interesse for kystens kvaliteter. For det er ALLE, som vil komme og føle sig inviteret ind i den stemningsfulde kystkultur, og her vil de komme ud og få indfriet deres forventninger om en aktiv natur- og kulturferie i kontrast til deres ofte stillesiddende arbejdsliv. De vil finde sig godt til rette i smukke omgivelser. De vil vandre, løbe, gå ture og tage ophold i det mangfoldige, autentiske og unikke NORDISKE KYSTLAND. De vil finde enestående og oplevelsesrige destinationer, hvor offentlighedens adgang er sikret og hjulpet på vej af tilgængeligheds- og formidlingsmæssige tiltag. Varen vi sælger er DET NORDISKE KYSTLIV.

Vi ser muligheden for os: det er på linje med skisportsturismen, der i vintermånederne dækker bjergskråningerne i nabolandene - det her er bare en langt mere forskelligartet oplevelse, der samtidig er uafhængig af årstiderne.

Danske Landskabsarkitekter har et klart formål med at bidrage til debatten om, hvordan Planloven kan tilpasses og udvikles:

Vi vil bidrage til at sikre fortsat udvikling af en stærk kystkultur og samtidig sørge for en fortsat stærk naturudvikling langs Danmarks kyststrækning.

2 KYSTLANDETS MULIGHEDER

Der er store, delvist uindfriede, potentialer for at kunne trække folk til - og skabe arbejdspladser ude i lokalområderne - med andre ord generere liv og dermed understøtte udviklingen af kystlandets byer og lokalsamfund. Her er både naturens og lokalsamfundenes eksistens afhængig af, at vi tænker i helheder og sammenhænge. I vores lille land har vi ganske enkelt ikke råd til alene at adressere én udfordring eller ét behov ad gangen. Vi må samtænke.

Og det hænger sammen: Naturen og det unikke kystland udgør selve fundamentet for, at vi kan realisere det vækstpotentiale, der ligger i kyststrækningens lokalområder.

Omvendt skal vi også være i stand til at kunne nyde de nye muligheder og finde behag i det harmoniske samspil, der opstår, når arkitektur giver noget meningsfuldt tilbage til omgivelserne, når der sker kultur-, byudvikling på naturens og områdets egne præmisser.

Vigtigt er også, at naturen skal indtage hovedrollen, så de besøgende aldrig føler, at de er på besøg i naturen.

Dertil er væksten betinget af offentlig tilgængelighed: at almenheden har fri adgang til at færdes og opleve naturen.

3 INSPIRATION - STEDET TÆLLER OG NORGES TURISTVEJE

Inspirationen er ligefor. Realdania støtter med Stedet Tæller-kampagnen en række projekter, der tilsammen *"skal være med til at udvikle og udnytte de stedbundne potentialer, der kan bidrage til at styrke livskvaliteten i yderområder. (...) Strategier, aktiviteter og fysiske projekter, som udvikler de stedbundne potentialer, kan bidrage til en positiv og bæredygtig udvikling i yderområderne, der ikke nødvendigvis bygger på økonomisk eller befolkningsmæssig vækst"*.

Vi mener, at man særligt skal lade sig inspirere af projekternes lokale forankring – det stedbundne – og ikke mindst udvidelsen af vækstbegrebet, så det handler om mere end økonomi, turisme og befolkningsvækst. Det er oplagt også at operere med miljømæssig, social og kulturel bæredygtighed.

Norges Nationale Turistveje er en anden oplagt inspirationskilde. Her er det muligt at bevare det naturskønne og samtidig udvikle tilgængeligheden til smukke naturområder med mindre, tilpassede indgreb.

Hensigten har været, at de landskabsarkitektoniske og arkitektoniske tiltag går hånd i hånd med naturen. På den måde fremhæver arkitekturen naturen ligesom arkitekturen fremhæver selve oplevelsen af naturen. Samtidig er den i sig selv er en attraktion.

På www.nasjonaleturistveger.no hedder det blandt andet "Kunsten langs vejene skal forstærke strækningernes egenart og fortælle andre tankevækkende historier".

Som en del af kampagnen engagerede den norske stat over 50 landskabsarkitekter, arkitekter, designere og kunstnere, der i samspil med naturen og det stedbundne har skabt en perlerække af unikke naturoplevelser langs udvalgte smukke vejstrækninger.

4 NATIONAL HELHEDSTÆNKNING OG LOKAL FORANKRING

Det er afgørende, at vi har øje for helheder og sammenhænge. Vi må BÅDE se på de konkrete udviklingsinitiativer i en lokal, stedbundet kontekst OG i et større sammenhængende nationalt perspektiv.

D A N S K E LANDSKABSARKITEKTER

Hvad betyder et givent tiltag for det bagvedliggende område? Hvad betyder et tiltag i forhold til den samlede strækning, og i forhold til den specifikke område, det er en del af? Hvordan hænger tiltaget sammen med en

overordnet, NATIONAL KYSTUDVIKLINGSSTRATEGI? En sådan strategi vil, med udgangspunkt i det stedbundne, komme til udtryk ved, at man langs den jyske vestkyst i sammenhæng forholder sig til de lange ubrudte stræk med åbenhed, blæst, klitter og brede strande.

Langs den jyske østkyst kunne der være fokus på de sammenhængende stræk af fjorde, lædannelser, bøgeskove og skrænter. På øerne er variationen hele vejen rundt et kendetegn, der kunne fremmes og formidles i en samlet strategi - og særligt på Sjælland kunne en udvidet fingerplan med tråde fra København række ud til nordkysten, mod Sejerøbugten, mod Storebælt, mod Karrebæksminde, Lolland Falster og Køge Bugt og indskrive hver deres naturattraktioner i én samlet udviklingsstrategi.

For at opnå succes skal der være kortest muligt vej fra strategi til realisering og borgerne i lokalområdet skal inddrages i udviklingsarbejdet som en del af det stedspecifikke. Danmark har jo allerede god erfaring med, at den lokale viden så bliver udnyttet og vi opnår lokalt ejerskab til projekterne.

5 NATIONAL KYSTUDVIKLINGSSTRATEGI

De forskellige ansøgninger til "Forsøgsordning for kyst- og naturturisme" giver en indikation af hvilke typer projekter, der i de kommende år realiseres, såfremt planloven bliver liberaliseret. Første indtryk er, at langt de fleste kommuner vil det bedste for deres lokalområder. Men det er også ud fra de lokale dagsordner om, hvad der er behov for lige nu og her. Her er det bare vigtigt at huske på, at vi er et lille land, og der er ganske enkelt ikke plads til at træde ved siden af! Derfor er der behov for en National Kystudviklingsstrategi - nu.

For at sikre den overordnede sammenhæng i udviklingsinitiativerne skal det være en central styrelse, der vurderer og giver tilladelse til at gennemføre projekter langs kysterne.

Nøgleordene for udviklingstiltagene bør være TILGÆNDELIGHED – DEN AUTENTISKE NATUR- OG KYSTOPLEVELSE – ARKITEKTONISK KVALITET - og DANMARKS SAMMENHÆNGENDE KYSTLINJER.

6 PARAGRAF FORSLAG

Tilladelse til etablering af stationære anlæg langs kyststrækning kan udstedes af Naturstyrelsen, efter anmodning fra en kommune, ud fra en samlet vurdering af følgende kriterier, der sikrer,

- 1) offentlighedens uhindrede adgang til kyststrækning,
- 2) et rekreativt naturmiljø under hensyn til den stedlige flora, fauna, geologi og topografi,
- og 3) at det tekniske anlæg begunstiger offentlighedens nærhed til, og oplevelse af, naturen.